

Міністерство освіти і науки України
Чорноморський національний університет імені Петра Могили
Факультет політичних наук
Кафедра міжнародних відносин та зовнішньої політики

СИСТЕМА БЕЗПЕКИ В КРАЇНАХ ЛАТИНСЬКОЇ АМЕРИКИ

АВТОРЕФЕРАТ
дипломної роботи
на здобуття освітнього ступеню «магістр»

Виконала:
студентка VI курсу групи 691
Галузь знань: 03 «Гуманітарні науки»
Спеціальність: 055 Міжнародні відносини,
суспільні комунікації, регіональні студії
Росинська Олена Валеріївна

Науковий керівник:
к. політ. н., доцент кафедри
міжнародних відносин та
зовнішньої політики
Габро Ірина Володимирівна

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Проблеми безпеки займають ключову позицію серед проблем міжнародної спільноти. Забезпечення безпеки на будь-якому рівні, будь то особиста, національна, регіональна чи міжнародна (глобальна) безпека, стає комплексною системою необхідних заходів та, врешті, умовою подальшого існування.

Під впливом активних глобалізаційних процесів актуальність набирають такі поняття як «інформаційна безпека», «економічна безпека», «екологічна безпека», «соціальна безпека та ін.

Формування підсистеми міжнародних відносин в Латинській Америці в першій половині ХХ ст. відбувалося з помітним відставанням у порівнянні з Європою, Східною Азією і навіть регіонами Близького і Середнього Сходу. Це було пов'язано насамперед з трьома основними причинами: по-перше, географічною віддаленістю від головних світових військово-політичних центрів; по-друге, домінуванням в регіоні Сполучених Штатів Америки, які, йдучи за логікою «доктрини Монро» («Америка для американців»), сприяли відносній ізоляції Латинської Америки від «великої» світової політики і перешкоджали залученню латиноамериканських країн в справи європейських держав; по-третє, з відносно слабким розвитком горизонтальних політичних та інших зв'язків між самими латиноамериканськими державами, які в 20-ті і 30-ті роки ще тільки виходили на рівень взаємодії в масштабах усього материка.

Вивчення еволюції доктрин і політики регіональної безпеки країн ЛА дає можливість простежити закономірності визрівання сучасних, що відповідають реаліям ХХІ століття, концепцій, що мають схожі риси цивілізаційного та історичного розвитку, заздалегідь визначити можливі труднощі в подоланні ними внутрішньополітичної і зовнішньополітичної спадщини тоталітаризму і авторитаризму, в зміцненні їх демократичної

стабільності і зовнішньополітичного авторитету, що представляє інтерес не тільки в науковому, але і в практичному плані.

У другій половині 20-го століття у світові в першу чергу увага приділялася Латинській Америці під час кубинської кризи 1962 року, а потім і протягом конфліктів в Центральній Америці у вісімдесяти і дев'яности роки. Ситуація там мала прямий вплив на загальний баланс сил планети. Це була гаряча точкою. Сьогодні цей регіон більше не є глобальною загрозою з точки зору безпеки. Проте проблемам не можна не приділяти уваги.

Об'єктом дослідження виступає світова система безпеки.

Предметом дослідження є система безпеки в країнах Латинської Америки.

Метою роботи є розкриття еволюції концептуальних основ, а також практичної політики латиноамериканських держав у галузі забезпечення ними своїх національних інтересів, виявлення основних напрямків політики безпеки і їх взаємодій, з тим, щоб визначити перспективи становлення в регіоні системи багаторівневої інтегративної безпеки та її головні компоненти.

Виходячи із зазначених цілей, були поставлені такі **завдання**:

- проаналізувати джерельну базу та методологію з данної проблематики;
- дослідити цивілізаційні і геополітичні особливості країн Латинської Америки й оцінити їх вплив на формування уявлень про безпеку;
- встановити наслідкові зв'язки щодо боротьби країн за незалежність та сучасним станом безпеки;
- простежити вплив США на формування системи безпеки Латинської Америки;
- Дослідити роль освіти, медицини, екології, наркотрафіку та інших несистемних аспектів.

Світова практика, особливо останніх років, показала, що дослідження питань, зв'язаних з темою особистої, суспільної, державної і міжнародної безпеки, неможливе лише на основі формаційного підходу, без аналізу цивілізаційного і культурно-емоційного середовища в тих або інших суспільствах, соціально-політичних об'єднаннях, державах, субрегіональних і регіональних структурах. Для Латинської Америки, що перебувала мовби у тіні свого північного сусіда, особливої значимості набули питання, зв'язані з пробудженням національної самосвідомості її народів, що протягом історії нерідко приймало форму або радикального, або конструктивного націоналізму.

В сучасних умовах змінюються погляди та підходи на чимало проблем. Наприклад, визначення негативного впливу гіпертрофованих уявлень про безпеку на економіку і політику більшості держав. Змінюються погляди на демократизацію, на проблему становлення нового латиноамериканського регіоналізму, заснованого на концепції багаторівневої та інтегративної безпеки. Країни регіону зробили практичні кроки з переходу до політики, що має за мету їх активнішу участь у формуванні світового порядку XXI ст. Тому важливо розкрити причини невдач радикального реформування континентальної системи безпеки та її доктрин; безперспективність відродження міжамериканського співробітництва в цій сфері в таких формах, що ізолювали б країни регіону від активної участі у світовій політиці; нові компоненти військових доктрин і концепцій безпеки провідних латиноамериканських держав; взаємозв'язок системного підходу до впровадження нових компонентів політики національної безпеки в політичне життя окремих країн і всього регіону із загальною внутрішньополітичною стабілізацією і зміцненням міжнародних позицій латиноамериканських держав; взаємодію між інтеграційними зусиллями латиноамериканських країн та їхніх нових підходів до забезпечення безпеки; вплив зовнішніх і внутрішніх факторів, що як перешкоджають, так і сприяють становленню нової системи і режимів безпеки в Західній півкулі; активність підключення

латиноамериканських країн до вирішення проблем безпеки в ХХІ ст. Тут слід виділити основні напрямки, яке підключення могло б бути особливо ефективним, визначити сфери можливого українсько-латиноамериканського співробітництва з питань безпеки.

Аналіз основних напрямків концептуального і практичного розвитку політики безпеки в країнах Латинської Америки допомагає знайти оптимальний баланс між консерватизмом і радикалізмом у політичному й економічному розвитку держав із близькими цивілізаційними і соціально-економічними характеристиками, краще зрозуміти міру коректного співвідношення між силовими і несиловими методами забезпечення безпеки.

Розкриття зусиль латиноамериканських країн з впровадження нових системоутворюючих компонентів у теорію і практику забезпечення їх внутрішньої і зовнішньої безпеки, дає, крім того, приклад виходу з важкої структурної кризи на якісно новий рівень міждержавного співробітництва, зорієнтованого на демократизацію, регіональну інтеграцію та активізацію міжнародної політики таких держав.

Хронологічні рамки дослідження обмежуться 1808 роком, з початком боротьби латиноамериканських держав за незалежність і завершується 2019 роком.

Географічні межі дослідження охоплюють території країн Латинської Америки, США, Європи.

Наукова новизна отриманих результатів. На основі аналізу джерельної бази та історіографічного доробку, авторкою розглянуто формування та сучасний стан системи безпеки Латинської Америки.

Практичне значення дипломної роботи полягає в тому, що її матеріали, теоретичні положення та висновки розширюють сучасні знання щодо системи безпеки Латинської Америки. Результати дослідження можуть залучатися до підготовки узагальнюючих праць з всесвітньої історії, політології, геополітики, а також для аписанн курів лукцій, навчальних посібників, підручників.

Апрбація результатів роботи. Результати дослідження були висвітлені на 11 Всеукраїнській конференції студентів та молодих вчених «Південна Українау міжнародних відносинах: історія та сучасність» (м.Миколаїв, травень 2019 р.)

Публікації. За темою дослідження було опубліковано тези в 13 Міжнародній інтернет-конференції «Літні наукові дискусії – 2019» за темою: «Латинська Америка в зовнішньополітичному курсі Дональда Трампа». Також за темою дослідження у друці журналу «Молодий учений» стаття за темою «Участь США у боротьбі з наркотрафіком з Латинської Америки».

Структура роботи відображає мету та завдання дослідження. Робота складається із вступу, чотирьох розділів, висновків та списку використаних джерел та літератури.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДОСЛІДЖЕННЯ

У **вступі** обґрунтовано актуальність дослідження, а саме зазначено, що визначення предмет, об'єкт, мету дослідження, його основні завдання, територіальні та хронологічні межі, наукову новизну та практичне значення дослідження.

В першому розділі **«Теоретико-методологічні засади дослідження системи безпеки в краях Латинської Америки»** було досліджено політичну думку світового співтовариства щодо обраної теми дослідження. Визначено характерні риси проблематики.

Дослідження є досить актуальним як для вивчення загальних закономірностей нової парадигми безпеки у світі, так і для вироблення адекватних уявлень про національну безпеку в Україні. Багато явищ, що відбуваються нині в нашій країні, можуть бути зрозумілі лише за допомогою співставлення з процесами в інших державах, особливо в тих, котрі стикаються з проблемою забезпечення політичної стабільності, підвищення свого міжнародного авторитету і забезпечення зовнішньої безпеки, визначення основних параметрів свого економічного і соціального розвитку. У науковій вітчизняній і закордонній літературі відсутні узагальнюючі роботи, присвячені комплексному вивченню еволюції доктрин і політики національної безпеки латиноамериканських держав. У 60-х -70 - х рр. вийшли роботи Гоніонського С. А., Гвоздарьова Б. І., Тарасова К. С., що торкалися лише окремих аспектів цієї теми в рамках дослідження відносин США з країнами Латинської Америки. У цілому правильно розкриваючи експансіоністську сутність політики США в регіоні, специфіку і характер міжамериканської системи і міжамериканських військових відносин, ці роботи, проте, мали відбиток надмірної ідеологізації. Частково зачіпалися проблеми безпеки латиноамериканських держав, що трактувалися найчастіше як пасивні суб'єкти міжнародних відносин, що не мають власних інтересів на міжнародній арені

У другому розділі **«Набуття незалежності як дестабілізуючий фактор»** встановлено, конфлікти в Латинській Америці мають свою специфіку. По-перше, більшість територіальних суперечок виникли ще в ХІХ ст. Оскільки кордони колоніальних володінь найчастіше носили умовний характер, то з набуттям незалежності молоді республіки нерідко прагнули приєднати до себе як якомога більше спірних або недосліджених територій. Рух Незалежності, який розпочався на початку дев'яностих не був легким і призвів до різних воєн. Процеси державо формування були болючими. Більше того, три війни яких можна було б дуже легітимно назвати «імперіалістичними», були дійсно страшні: Війна потрійного альянсу, що тривала з 1864 по 1870 рр.. у якій приймали участь Аргентина, Бразилія і Уругвай з одного боку і Парагвай з іншого, в якому остання втратила значну частину її території і населення; Тихоокеанська війна у 1879-83 роках, коли Чилі позбавила Болівію виходу до моря і захопила перуанську територію; і війну Чако в 1932 році між Парагваєм і Болівією, яку виграв Парагвай, але після жахливих боїв були приголомшливі людські втрати з обох сторін.

В третьому розділі **«Асиметрія міжрегіональних відносин, обумовлена домінування США»** досліджено вплив зовнішньополітичної стратегії США на формування міжрегіональних відносин країн Латинської Америки. З позицій наукового аналізу міжрегіональна економічна диференціація повинна розглядатися не тільки як результат попереднього розвитку, а й як безперервний процес, об'єктивно обумовлений низкою внутрішніх причин і впливом комплексу зовнішніх факторів регіонального розвитку. Актуальні завдання вашингтонської адміністрації можуть бути сформульовані наступним чином: усунути (або хоча б послабити) наявні суперечності у відносинах з ключовими латиноамериканськими країнами; вгамувати паніку антиамериканських настроїв і ліквідувати лінії розлому; дати імпульс економічному взаємодії, використовуючи в якості тарана Мексику та інші держави-члени Тихоокеанського альянсу.

У Латинській Америці найтісніший зв'язок економіки і геополітики чітко простежується на прикладі американо-кубинських відносин, який демонструє, що США намагаються відповісти на стратегічний наступ Китаю і Росії, не тільки економічно, але й політично.

У XXI ст. відбулися (і продовжуються) кардинальні зміни в геополітичному становищі країн Латинської Америки. По-перше, в регіоні на більш високому рівні розгортається черговий етап інтеграційних процесів, в різних форматах, які включили в себе всі держави цієї частини земної кулі. По-друге, на авансцену вийшли нові впливові нерегіональні партнери, які суттєво розширили діапазон зовнішніх зв'язків латиноамериканських і карибських країн, що об'єктивно підвищує роль Латинської Америки на міжнародній арені.

Четвертий розділ, що має назву **«Позасистемні та нетериторіальні конфлікти»** має обґрунтовані дослідження таких загрозливих аспектів безпеки, які найчастіше помилково відкидають на задній план, а саме: якість медицини і освіти, екологічні загрози, проблеми високого рівня злочинності, наркотрафіку, торгівлю зброєю, інформаційну безпеку. В рамках міжнародного співробітництва країни Латинської Америки і Карибського басейну мають спільні проекти з рядом зарубіжних організацій. Зокрема, в даний час діє проект CESAR, який фінансується Єврокомісією. Проект націлений на модернізацію установ вищої освіти в ряді країн макрорегіону. Зараз в проекті беруть участь вузи Колумбії, Іспанії, Італії, Мексики, Сальвадору, Нікарагуа, Болівії та Бразилії.

Основні економічні показники охорони здоров'я, до яких відносять відсоток витрат на охорону здоров'я від ВВП, розмір середньодушового витрати системи охорони здоров'я, розмір середньодушового витрати на лікарські засоби, відсоток витрат на лікарські засоби від суми всіх витрат на систему охорони здоров'я, ступінь використання клінічних настанов, даних фармакоекономічних досліджень також значно різняться від країни до країни.

У той же час існують загальні риси, властиві всім цим країнам даного регіону, наприклад, переважання західної класичної медичної школи в системі надання медичної допомоги з одночасним збереженням основ традиційної народної медицини, але використовуваної все в меншій і в меншій мірі. Слід зазначити, що уряди цих країн досить жорстко контролюють політику ціноутворення і державного відшкодування за лікарські засоби на своїх національних фармацевтичних ринках, незважаючи на відсутність єдиної системи референтних цін серед цих країн. Як і у усьому світі, що динамічно розвивається система фармакоекономічних оцінок використовуваних лікарських і медичних технологій з урахуванням витрат національних систем охорони здоров'я, ситуація в цьому питанні стрімко змінюється, дані локальних фармакоекономічних досліджень з несуворого вимоги ще в недавньому минулому стали обов'язковими для органів управління при формуванні локальних переліків лікарських засобів.

На даний момент створені і працюють місцеві відділення міжнародного товариства фармакоекономічних дослідників ISPOR в Колумбії, Аргентині, Бразилії, Мексиці та Чилі.

Південна Америка має величезний і різноманітний природно-ресурсний потенціал для економічного розвитку. Однак збільшення інтенсивності природокористування призвело в багатьох країнах континенту до гострих екологічних ситуацій.

Один з основних факторів впливають на екологію Південної Америки - її периферійне положення в світовій економіці, висока залежність від іноземного капіталу, що використовує її природні ресурси в своїх інтересах. Забезпечення раціонального природокористування на континенті, перш за все, пов'язано із захистом національних інтересів латиноамериканських країн.

Посилення забруднення навколишнього середовища в Латинській Америці пов'язане з негативними аспектами промислового розвитку, з

розширенням сільськогосподарських площ за рахунок зведення лісів, з неконтрольованою урбанізацією.

Проблема незаконного поширення і транспортування наркотиків протягом сорока років розглядалася ООН, США і їх латиноамериканськими союзниками з позицій заборонного підходу», який сьогодні активно критикується: досягнення в нарковійні визнаються сумнівними, наприклад, тому, що «між поліцією і групами, що займаються наркотрафіком, може виникнути свого роду «Гонка озброєнь», в якій жорсткі поліцейські заходи провокують у відповідь зростання агресивності і насильства з боку наркоторговців ». У цій «гонці озброєнь» виживають і зміцнюють свій вплив найбільш безжальні і агресивні наркокартелі, така ситуація відзначається, наприклад, у Мексиці.

У **висновках** обґрунтовано теоретичні узагальнення й нові підходи до вирішення наукових проблем. У ході наукового дослідження було досягнуто наступних висновків:

Питання усіх аспектів безпеки недостатньо вивчається зарубіжними, і, особливо, вітчизняними фахівцями. Розробками вирішення проблем безпеки, найчастіше, займаються різноманітні регіональні та світові міжнародні організації. Відсутність повноцінних наукових робіт пояснює актуальність даного дослідження.

Представлена джерельна база дає можливість краще зрозуміти, проаналізувати та зробити самостійні висновки, базуючись на різноманітні матеріали при дослідженні теми. Методологічну основу було обрано відповідно до мети та поставлених завдань. Методологію складають сукупність філософських та загальнонаукових підходів до проблеми вивчення та формування системи безпеки в країнах Латинської Америки.

У процесі вивчення різноманітних аспектів проблеми застосовано інструментарій не лише історичної, але і політичної науки, історії і теорії міжнародних відносин, міжнародної економіки, країнознавства та інших гуманітарних дисциплін. А саме у роботі були застосовані такі методи як:

узагальнення, систематизація, класифікація, порівняння, аналіз документів і конкретизація. Автор дійшов висновку, що незважаючи на неймовірну кількість системних, традиційних складнощів для безпеки Латинської Америки, список можна поповнити позасистемними конфліктами. До таких проблем можна віднести наркоторгівлю, торгівлю людьми, торгівлю зброєю, незаконну міграцію, злочинні угруповання та інше, такі важливі проблеми часто залишаються без уваги науковців.

АНОТАЦІЯ

Росинстка О.В. Система безпеки в країнах Латинської Америки –

На правах рукопису

Дипломна робота на здобуття освітнього ступеню «магістр».

Чорноморський національний університет ім. Петра Могили. –
Миколаїв, 2019.

Дослідження присвячено висвітленню таких проблем безпеки займають, що займають ключову позицію серед проблем міжнародної спільноти. Забезпечення безпеки на будь-якому рівні, будь то особиста, національна, регіональна чи міжнародна (глобальна) безпека, стає комплексною системою необхідних заходів та, врешті, умовою подальшого існування.

Під впливом активних глобалізаційних процесів актуальність набирають такі поняття як «інформаційна безпека», «економічна безпека», «екологічна безпека», «соціальна безпека» та ін.

Світова практика, особливо останніх років, показала, що дослідження питань, зв'язаних з темою особистої, суспільної, державної і міжнародної безпеки, неможливе лише на основі формаційного підходу, без аналізу цивілізаційного і культурно-емоційного середовища в тих або інших суспільствах, соціально-політичних об'єднаннях, державах, субрегіональних і регіональних структурах.

Ключові слова: Латинська Америка, США, безпека, економіка, міжрегіональні відносини.

SUMMARY

Rosynska O. Security System in Latin America – Rights of the manuscript.

Graduate work for obtaining an educational degree "Master".

Petro Mohyla Black Sea National University. Mykolaiv, 2019.

The research is devoted to covering such security issues, occupying a key position among the problems of the international community. Ensuring security at any level, whether personal, national, regional or international (global) security, becomes a comprehensive system of necessary measures and, eventually, a condition for future existence.

Under the influence of active globalization processes, the importance of such concepts as "information security", "economic security", "environmental safety", "social security", etc., is gaining momentum.

World practice, especially in recent years, has shown that the study of issues related to the topic of personal, social, state and international security is impossible only on the basis of a formative approach, without an analysis of the civilization and cultural and emotional environment in those or other societies, socio-political associations, states, subregional and regional structures.

In today's world, views and approaches to many problems change. For example, the definition of the negative influence of hypertrophied concepts of security on the economy and policies of most states. The views on democratization, on the problem of the emergence of a new Latin American regionalism, based on the concept of multilevel and integrative security, are changing. The countries of the region have taken practical steps towards the transition to a policy aimed at their more active participation in shaping the world order of the XXI century.

Therefore, it is important to reveal the causes of the failures of radical reformation of the continental security system and its doctrines; the hopelessness of the resurgence of inter-American cooperation in this area in such a way that would isolate the countries of the region from active participation in world politics; new components of the military doctrines and security concepts of the leading Latin American states; the interconnection of a systematic approach to the implementation of new components of the national security policy in the political life of individual countries and the entire region with general domestic political stabilization and strengthening of the international positions of the Latin American

states; the interaction between the integration efforts of the Latin American countries and their new approaches to security; the influence of external and internal factors that hinder and contribute to the establishment of a new system and security regimes in the Western Hemisphere; the activity of connecting Latin American countries to address security challenges in the twenty-first century. Here it is necessary to highlight the main areas where the connection could be particularly effective, to identify areas of possible Ukrainian-Latin American cooperation on security issues.

Key words: Latin America, USA, security, economy, interregional relations.